

Miłosz Babecki

Wprowadzenie

Media – Kultura – Komunikacja Społeczna 10/3, 5-7

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Miłosz Babecki

Wprowadzenie Introduction

Rozważania i analizy podejmowane przez autorów publikujących w kolejnym numerze kwartalnika „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” poświęcone są zjawiskom i zagadnieniom sytuowanym w przestrzeni problemowej podporządkowanej dominancie komunikologicznej. Mimo że piszący poświęcają swoją uwagę tak wieloaspektowemu i wielowątkowemu procesowi, jakim jest komunikowanie, tematyka ich opracowań wchodzi w niezwykle interesujące relacje dyskursywne, aktualizowane przez kontekst zewnętrzny i wewnętrzny. Pierwszy, ważniejszy, ma wymiar technologiczny, gdyż jego obecność i określona charakterystyka tworzą warunki początkowe do namysłu nad społecznymi, a nawet społeczno-kulturowymi aspektami korzystania z mediów – nowych mediów, bytowania w ustanawianym przez nie otoczeniu informacyjnym oraz modyfikowanym społecznym. Drugi ujawnia się, gdy uniwersalistyczne ujmowanie przemian zachodzących w mediasferze dopełnione zostanie przez perspektywę antropocentryczną, obrazującą style użytkowania technologii medialnej, jednostkowe motywacje i wynikające z nich konsekwencje. Komplementarne konteksty są inspirujące dla autorów, którzy występują w roli obserwatorów i analityków zjawisk będących efektami transgresyjnych relacji pomiędzy tym, co podlega postępującej technicyzacji, cyfryzacji i wirtualizacji, a tym, co staramy się (jeszcze możemy?) postrzegać bez wzmacniających, ale też zakłócających poznanie ekstensji.

Ponieważ śledzenie oraz wyjaśnianie przyczyn, przejawów i konsekwencji owych transgresji podporządkowane jest wieloaspektowej dominancie komunikologicznej, autorzy dookreślają przedmioty swoich dociekań. W tym właśnie momencie proponowane przez nich problematyki wchodzą w relacje i tworzą wzorzec. Po pierwsze dlatego, że – jak przekonywał Derrick de Kerchove – użytkownicy mediów uzewnętrzniają swoją świadomość odpowiadając ekranom¹. Warto dodać: stanowiącym w najnowszej rzeczywistości niemal główne instrumentarium pośredniczące w kontaktach z innymi oraz emitujące dane niezbędne w inicjowaniu i podtrzymywaniu wszystkich prawie procesów poznawczych. Drugim argumentem uzasadniającym przekonanie o dyskursywności tekstów publikowanych w niniejszym numerze jest charakterystyka technosfery, w której bytują jednostki, grupy, społeczności i społeczeństwa. Otoczenie to, całkowicie podporządkowane urządzeniom i oprogramowaniu, stanowi – jak przekonuje Ingrid Richardson – pierwsze i naturalne środowisko życia odbiorców. Ci, którzy niegdyś poznawali otaczający ich świat migrując pomiędzy

¹ D. de Kerckhove, *Powłoka kultury*, tłum. W. Sikorski, P. Nowakowski, Warszawa 1995, s. 37.

mikroprzestrzeniami intymnymi, społecznymi czy publicznymi, w najnowszych realiach pozwolili zepchnąć się (a nawet sami entuzjastycznie wyrazili na to zgodę) do tzw. kieszonkowych technosfer². Pozostając w stechnicyzowanych mikroprzestrzeniach, nawiązują interakcje korzystając z innego typu mediów. Przyspieszają one komunikację, lecz jednocześnie ją instrumentalizują, uprzedmiotawiają, wirtualizując bodźce, które zamiast oddziaływać, oddziaływanie symulują. Tyle tylko, że – na co zwracał uwagę Wolfgang Welsch: „Zakres [...] dominacji sięga od prezentacji poszczególnych przedmiotów i podmiotów, przez system informacji, po nasze fundamentalne rozumienie rzeczywistości”³. Ono jest właśnie ukonkretnioną dominantą przekonującą o istnieniu dyskursywnych relacji pomiędzy autorami. Ci bowiem koncentrują się w istocie na rozważaniach i analizach poświęconych temu, jakim przeobrażeniom ulegają interpersonalne, społeczne, publiczne, spontaniczne, jak też zinstytucjonalizowane aktywności użytkowników nowych mediów i na tym, jak jednostkowe oraz usankcjonowane kulturowo grupowe style użytkowania wpływają na procesy poznawcze związane z kodowaniem, transferem, dekodowaniem i interpretowaniem wszelkich percypowanych centralnie i peryferycznie danych. Co więcej, autorzy biorą w swych tekstach pod uwagę zróżnicowane typy modalności oraz typy mediów. Druga ze zmiennych sprawia, że problematyki tekstów opublikowanych w niniejszym numerze usystematyzować można, łącząc je z mediami wirtualnymi, a zatem sieciowymi oraz tradycyjnymi, reprezentowanymi tym razem przez telewizję i kinematografię.

Autorzy publikujący w 13 numerze „Mediów” zajmują się: komunikowaniem werbalnym, utrwalonym w piśmie, jak czyni to Agnieszka Norwa analizująca przemiany w niesymetrycznej, zhierarchizowanej komunikacji za pośrednictwem poczty elektronicznej; komunikowaniem wizualnym i audiowizualnym, realizowanym za pośrednictwem telewizji, jak też dzięki aktywności sieciowej, a wspomagającym transfer informacji o aktywności instytucji pozarządowych, czemu daje wyraz Katarzyna Zalas-Kamińska; także obrazowym statycznym i dynamicznym zarazem, lecz w dodatku nacechowanym perswazyjnie, ekspresywnym, gdyż reklamowym, co stanowi przedmiot dociekań Eweliny Twardoch. W subobszarze mediasfery konstytuowanej przez media tradycyjne pozostają Magdalena Chybowska, analizująca strategie przedstawiania reżimowej białoruskiej rzeczywistości, Rafał Syska koncentrujący uwagę na znaczeniu parametrów sytuacji komunikacyjnej w kinematografii neomodernistycznej, Piotr Przytuła, którego interesują filmowe realizacje poświęcone wyabstrahowanemu z empirii postrzeganiu rzeczywistości, która jest być może jedynie wykreowaną przez kogoś lub przez coś komputerowo generowaną symulacją.

Dookreślona dominantą komunikologiczna związana z pytaniami o postrzeganie, rozumienie i interpretowanie rzeczywistości wyłania się także z lektury tekstów zamieszczonych w dziale „Recenzje i komunikaty”. Tu również

² Zob. I. Richardson, *Pocket technospaces. The bodily incorporation of mobile media*, „Journal of Media and Culture Studies” 2007, nr 2, s. 205.

³ W. Welsch, *Estetyka poza estetyką. O nową postać estetyki*, tłum. K. Guzcalska, Kraków 2005, s. 124.

problematyka podporządkowana została dwóm typom mediów. O społecznych aspektach uzależniania egzystencji od technologii teleinformatycznej, ekranów i oprogramowania pisze Martyna Zagórska, recenzująca wspomnienia Susan Maushart opublikowane pod tytułem *E-migranci. Pół roku bez internetu, telefonu i telewizji*, a Natalia Kowalska wspomina XIV Festiwal Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry”, który odbywał się w dniach 14–16 czerwca w Sopocie.

Oddając do Państwa rąk kolejny numer „Mediów – Kultury – Komunikacji Społecznej” wyrażamy nadzieję, że będzie to interesująca i jednocześnie inspirowająca lektura.